

ПРАВААБАРОНЦЫ ЗА СВАБОДНЫЯ ВЫБАРЫ

Выбары дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь сёмага склікання

Аналітычная справаздача па выніках назірання за вылучэннем і рэгістрацыяй кандыдатаў

Назіранне за выбарамі ў Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь ажыццяўляецца РППГА “Беларускі Хельсінкскі Камітэт” і ПЦ “Вясна” ў межах кампаніі “Праваабаронцы за свабодныя выбары”

ВЫСНОВЫ

- вылучэнне і рэгістрацыя кандыдатаў прайшла без істотных адрозненняў ад мінулых парламенцкіх выбарчых кампаній;
- амаль усе ініцыятыўныя групы былі зарэгістраваныя. Па 14 заявах прынята рашэнне аб адмове ў рэгістрацыі, што складае 2,7% ад агульнай колькасці пададзеных заяў (больш чым у два разы менш, чым падчас выбараў 2016 г.);
- мясцовымі органамі ўлады вызначаныя зручныя і спрыяльныя месцы для правядзення пікетаў па зборы подпісаў. Колькасць забароненых месцаў для збору подпісаў не змянілася ў параўнанні з папярэдняй выбарчай кампаніяй, у некаторых раёнах такіх месцаў стала менш;
- збор подпісаў адбываўся ў спакойнай абстаноўцы, без перашкодаў для ініцыятыўных груп з боку ўлады;
- як і падчас папярэдняй выбарчай кампаніі, адзначаныя выпадкі выкарыстання адміністрацыйнага рэсурсу на карысць праўладных кандыдатаў пры зборы подпісаў. Гэтаму спрыяе адсутнасць забароны для збору подпісаў на тэрыторыях прадпрыемстваў і ўстаноў (у прыватнасці, устаноў адукацыі і аховы здароўя);
- у сёлетняй выбарчай кампаніі вылучана 703 прэтэндэнты на дэпутацкі мандат, што перавышае паказчык мінулай кампаніі. Заўважана тэндэнцыя да павелічэння колькасці вылучэнцаў сярод дзейных дэпутатаў і прадстаўнікоў мясцовай улады. Нягледзячы на агульную большую колькасць вылучаных кандыдатаў, апазіцыйных прадстаўнікоў стала колькасна менш. Колькасць жанчын сярод вылучаных кандыдатамі ў дэпутаты ўзрасла з 23% ад агульнай колькасці вылучаных у 2016 г. да 25% у 2019 г., сярод зарэгістраваных – з 25% да 27%;

- па дадзеных ЦВК, зарэгістравана 560 кандыдатаў у дэпутаты, што складае 81% ад агульнай колькасці вылучаных. Зарэгістравана 357 чалавек, якія вылучаліся палітычнымі партыямі, што складае 84% ад агульнай колькасці вылучаных (424), ці 64% ад агульнай колькасці зарэгістраваных. Працэнт адмоваў у рэгістрацыі прадстаўнікам, вылучаным апазіцыйнымі партыямі, больш, чым праўладным партыйным вылучэнцам (22,3% адмоваў у рэгістрацыі апазіцыйным палітычным партыям супраць 10% – праўладным);

- на фоне непразрыстай працэдуры праверкі подпісаў выклікае заклапочанасць вялікая колькасць адмоваў у рэгістрацыі кандыдатамі ў дэпутаты апазіцыйным актывістам, якія вылучаліся шляхам збору подпісаў. Аналіз некаторых адмоваў сведчыць аб магчымым злоўжыванні з боку выбарчых камісій пры правядзенні працэдуры праверкі дакументаў, якое магло мець мэтай недапушчэнне вядомых апазіцыйных лідараў да працягу іх удзелу ў выбарчай кампаніі.

ПРАВОВАЯ БАЗА

У адпаведнасці з Выбарчым кодэксам і Каляндарным планам, вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты Палаты прадстаўнікоў пачынаецца за 70 дзён і сканчаецца за 40 дзён да выбараў (з 8 верасня па 7 кастрычніка ўключна).

Паводле артыкула 65 ВК, адным са спосабаў вылучэння кандыдатаў у дэпутаты з'яўляецца збор подпісаў выбаршчыкаў, які ажыццяўляецца ініцыятыўнай групай колькасцю не менш за 10 чалавек. Для рэгістрацыі ініцыятыўнай групы не пазней чым за 65 дзён да выбараў асоба, якая вылучаецца кандыдатам у дэпутаты, павінна падаць у адпаведную акруговую выбарчую камісію пісьмовую заяву аб рэгістрацыі ініцыятыўнай групы, копіі старонак пашпарта, якія пацвярджаюць беларускае грамадзянства і рэгістрацыю на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, спіс сябраў ініцыятыўнай групы. Акруговая выбарчая камісія разглядае заяву ў пяцідзённы тэрмін з дня яго паступлення, рэгіструе ініцыятыўную групу і выдае яе сябрам адпаведныя пасведчанні і падпісныя лісты для збору подпісаў выбаршчыкаў у падтрымку асобы, якая прапануецца для вылучэння кандыдатам у дэпутаты. У рэгістрацыі адмаўляецца ў выпадку парушэння патрабаванняў ВК. Рашэнне акруговай выбарчай камісіі аб адмове ў рэгістрацыі ініцыятыўнай групы можа быць абскарджана асобай, якая вылучаецца кандыдатам у дэпутаты, у тэрытарыяльную выбарчую камісію ў трохдзённы тэрмін з дня яго прыняцця. Рашэнне тэрытарыяльнай выбарчай камісіі ў трохдзённы тэрмін можа быць абскарджанае ў абласны (Мінскі гарадскі) суд. Суд разглядае скаргу ў трохдзённы тэрмін. Яго рашэнне з'яўляецца канчатковым.

Паводле ВК і Каляндарнага плану, рэгістрацыя кандыдатаў пачынаецца за 40 дзён і заканчваецца за 30 дзён да выбараў (з 8 кастрычніка па 17 кастрычніка ўключна).

Для рэгістрацыі кандыдата ў АВК прадстаўляюцца дакументы, вызначаныя арт. 66 ВК, сярод якіх: заява аб згодзе балатавацца, біяграфічныя дадзеныя, копіі дакументаў, якія пацвярджаюць звесткі пра адукацыю і месца працы, дэкларацыя аб даходах і маёмасці асобы, звесткі пра судзімасць, калі асоба, вылучаная кандыдатам у дэпутаты, раней мела судзімасць. Пры вылучэнні кандыдата ў дэпутаты Палаты прадстаўнікоў шляхам збору подпісаў выбаршчыкаў для рэгістрацыі дадаткова

прадстаўляюцца таксама падпісныя лісты. Дакументы на рэгістрацыю могуць быць пададзеныя як самім патэнцыйным кандыдатам, так і яго прадстаўніком на падставе даверанасці. Па выніках праверкі пададзеных дакументаў і дакладнасці подпісаў выбаршчыкаў АВК прымае рашэнне аб рэгістрацыі кандыдатаў і ў двухдзённы тэрмін пасля рэгістрацыі выдае кандыдатам адпаведныя пасведчанні.

ВК прадугледжвае выпадкі, калі АВК павінна або мае права адмовіць у рэгістрацыі кандыдатам у дэпутаты. АВК адмаўляе ў рэгістрацыі кандыдата ў выпадку: неадпаведнасці асобы патрабаванням ВК да кандыдата; наяўнасці судзімасці ў асобы, якая вылучана кандыдатам; невыканання прадугледжаных ВК патрабаванняў да вылучэння кандыдата; непрадстаўлення аднаго або некалькіх дакументаў, неабходных для рэгістрацыі кандыдата; недастатковай для рэгістрацыі кандыдата колькасці сапраўдных подпісаў выбаршчыкаў, сабраных у падтрымку вылучэння кандыдатам; выкарыстання ў інтарэсах абрання грашовых сродкаў ці іншай матэрыяльнай дапамогі замежных дзяржаў, арганізацый або замежных грамадзянаў, міжнародных арганізацый; наяўнасці ў падпісных лістах па вылучэнні кандыдата ў дэпутаты больш за 15% несапраўдных подпісаў ад агульнай колькасці правяраных подпісаў выбаршчыкаў; у іншых выпадках неадпаведнасці парадку вылучэння патрабаванням ВК. АВК мае права адмовіць у рэгістрацыі кандыдата ў выпадку: прадстаўлення ў дэкларацыі аб даходах і маёмасці неадпаведных звестак, якія маюць істотны характар; выкарыстання перавагаў службовага становішча ў інтарэсах абрання; удзелу адміністрацыі арганізацыі ў зборы подпісаў выбаршчыкаў, прымусу ў працэсе збору подпісаў і ўзнагароджання выбаршчыкаў за ўнясенне подпісу; паўторнага парушэння патэнцыйным кандыдатам ці яго ініцыятыўнай групай патрабаванняў выбарчага заканадаўства, калі раней ім было вынесена папярэджанне. Рашэнне АВК аб адмове ў рэгістрацыі абскарджваецца ў вышэйшую ВК, а яе рашэнне – у абласны (Мінскі гарадскі) суд.

РЭГІСТРАЦЫЯ ІНІЦЫЯТЫЎНЫХ ГРУП

Паводле дадзеных ЦВК¹, пададзеныя 503 заявы аб рэгістрацыі ініцыятыўных груп. Дзве заявы былі адкліканыя да рэгістрацыі. Па 14 заявах прынята рашэнне аб адмове ў рэгістрацыі, што складае 2,7% ад агульнай колькасці пададзеных заяў. Гэта больш чым у два разы менш у параўнанні з выбарамі 2016 г.

Год правядзення выбараў	Пададзена заяў	Зарэгістравана	Адмоўлена ў рэгістрацыі	% адмоваў
2008	455	423	23	5%
2012	440	354	85	19,3%
2016	497	446	30	6,2%
2019	503	487	14	2,7%

¹ Даступна на: <http://rec.gov.by/sites/default/files/pdf/2019/stat10.pdf>

Рэгістрацыя ініцыятыўных груп

Такім чынам, падчас сёлетняй выбарчай кампаніі зафіксаваны найменшы адсотак адмоваў у рэгістрацыі ініцыятыўных груп у параўнанні з трыма мінулымі кампаніямі.

З агульнай колькасці асобаў, чые ініцыятыўныя групы былі зарэгістраваныя, членамі партый з'яўляюцца 115 чалавек (23,6%), што менш у параўнанні з выбарамі 2016 г. (160 чалавек, ці 33%). Больш за ўсё зарэгістравана ініцыятыўных груп прадстаўнікоў Камуністычнай партыі Беларусі – 28 (5,7% ад колькасці партыйных вылучэнцаў шляхам збору подпісаў), Аб'яднанай грамадзянскай партыі – 27 (5,5%), Партыі БНФ – 16 (3,3%), Беларускай партыі левых “Справядлівы свет” – 17 (3,5%).

ЗБОР ПОДПІСАЎ

Месцы для збору подпісаў

У межах падрыхтоўкі да збору подпісаў мясцовыя ўлады прынялі рашэнні, якім вызначылі месцы, забароненыя для правядзення пікетаў па зборы подпісаў. Працягнулася практыка вызначэння мясцовымі выканаўчымі органамі нязначнай колькасці забароненых месцаў. Па звестках большасці назіральнікаў, колькасць забароненых месцаў засталася той жа, што падчас папярэдняй выбарчай кампаніі, ці нават некалькі зменшылася (у Мінску, Магілёве, Бярозе, Брэсце, Маладзечна, Гродне, Воршы, Калінкавічах, Гомелі, Рэчыцы, Барысаве, Светлагорске, Крычаве).

Збор подпісаў ажыццяўляўся ў спакойнай абстаноўцы. Назіральнікамі не зафіксаваныя значныя перашкоды ў працы сяброў ініцыятыўных груп.

Выкарыстанне адміністрацыйнага рэсурса

Падчас сёлетняй выбарчай кампаніі, як і раней, фіксаваліся факты выкарыстання адміністрацыйнага рэсурса з боку праўладных вылучэнцаў. Так, студэнты УА “Баранавіцкі Дзяржаўны Універсітэт” збіралі подпісы ў навучальны час, а таксама ў

інтэрнаце за прарэктара гэтай навучальнай установы па выхаваўчай працы Паўла Папко, які вылучаўся па Баранавіцкай-Усходняй ВА № 6.

За Валянціну Назаранка – старшыню Мазырскага раённага Савета дэпутатаў, якая вылучалася па Мазырскай ВА № 42, – збіралі подпісы ў абедзенны час на прахадной аднаго з прадпрыемстваў. Дадзены факт падцвердзіла сама вылучэнка ў размове з назіральнікам у адказ на пытанне, як можна за адзін дзень сабраць подпісы 16 выбаршчыкаў, якія пражываюць у розных мікрараёнах горада.

У Брэсцкай-Заходняй выбарчай акрузе № 3 прапаноўвалі падпісацца ў філіяле дзіцячай паліклінікі ў адным з мікрараёнаў Брэста “Кавалёўка” за Анатоля Дашко – дзеючага дэпутата Палаты прадстаўнікоў, у мінулым галоўнага ўрача.

Пры зборы подпісаў за старшыню першаснай прафсаюзнай арганізацыі ААТ “Беларуськалій” Андрэя Струнеўскага, які вылучаецца па Салігорскай гарадской ВА № 68, таксама выкарыстоўваўся адміністрацыйны рэсурс. Работнікаў прадпрыемства, якія працуюць па тэрміновых кантрактах, запрашалі ў аддзелы кадраў структурных падраздзяленняў, дзе яны ставілі подпісы ў загаддзя запоўненыя падпісныя лісты з пашпартнымі дадзенымі работніка.

Адзначаныя і іншыя выпадкі выкарыстання адміністрацыйнага рэсурса адміністрацыямі ўстаноў адукацыі, аховы здароўя, а таксама дзяржаўных прадпрыемстваў. Прыкладамі выкарыстання адміністрацыйнага рэсурса з’яўляюцца наступныя выпадкі: супрацоўнікаў просяць прыходзіць на працу з пашпартамі і падпісвацца за праўладных кандыдатаў, настаўнікаў школы часта далучаюць да працы ініцыятыўных груп, паставіўшы іх перад фактам, студэнты збіраюць подпісы па просьбах адміністрацыі ці выкладчыкаў і г.д.

Адсутнасць забароны збору подпісаў на тэрыторыях прадпрыемстваў і ўстаноў (у прыватнасці, устаноў адукацыі і аховы здароўя) стварае ўмовы для выкарыстання ў іх адміністрацыйнага рэсурса па зборы подпісаў у інтарэсах праўладных кандыдатаў у дэпутаты.

ВЫЛУЧЭННЕ КАНДЫДАТАЎ

Паводле дадзеных ЦВК², у сёлетняй выбарчай кампаніі вылучана 703 прэтэндэнты на дэпутацкі мандат, што перавышае паказчык папярэдняй выбарчай кампаніі (630). Сярод прэтэндэнтаў больш за ўсё вылучэнцаў ад палітычных партый (424). 272 прэтэндэнты былі вылучаныя грамадзянамі шляхам збору подпісаў. Найменш было вылучана працоўнымі калектывамі (128)³.

² Даступна на: <http://www.rec.gov.by/sites/default/files/pdf/2019/stat11.pdf>

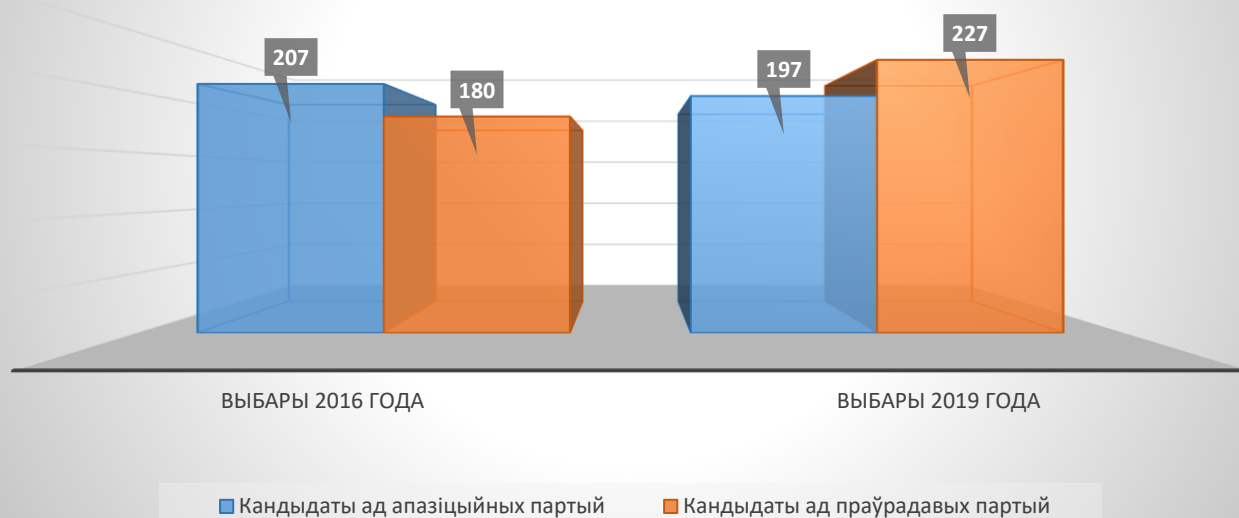
³ Частка прэтэндэнтаў вылучаныя двума і трыма суб’ектамі.

Вылучана кандыдатаў кожным суб'ектам

Партыйнае прадстаўніцтва сярод вылучэнцаў кандыдатамі ў дэпутаты Палаты прадстаўнікоў у колькасных адносінах складала 424 асобы, што значна перавышае адпаведны паказнік у кампаніі 2016 г. (387 асобаў). Параўнанне сёлетніх дадзеных з дадзенымі кампаніі 2016 г. паказвае змену суадносін колькасці кандыдатаў ад праўладных і апазіцыйных партый. Нягледзячы на агульную большую колькасць вылучаных кандыдатаў, апазіцыйных прадстаўнікоў стала колькасна менш.

Суадносіны колькасці вылучэнцаў ад праўладных і апазіцыйных партый

Рэйтынг партый-лідараў⁴ па колькасці вылучэнцаў выглядае наступным чынам:

Заўважана тэндэнцыя да павелічэння прадстаўніцтва дзейных парламентарыяў і прадстаўнікоў мясцовай улады. У 2016 г. было вылучана 28 дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў і 51 дэпутат мясцовых Саветаў дэпутатаў. У 2019 г. паўторна балатуюцца 34 дзеючыя дэпутаты Палаты прадстаўнікоў і 58 дэпутатаў мясцовых Саветаў дэпутатаў.

Колькасць жанчын сярод вылучаных кандыдатамі ўзрасла з 23% у 2016 г. да 25% у 2019 г.

РЭГІСТРАЦЫЯ КАНДЫДАТАЎ

Праверка подпісаў выбаршчыкаў

Праверка подпісаў з'яўляецца важнай працэдурай, падчас якой высвятляецца сапраўднасць сабраных подпісаў выбаршчыкаў за вылучэнне асобы кандыдатам ў дэпутаты. ВК не прадугледжвае прамога права назіральнікаў прысутнічаць падчас праверкі подпісаў, аднак гэта вынікае з прынцыпа галаснасці і адкрытасці падрыхтоўкі і правядзення выбараў, замацаванага ў арт. 13 ВК.

Назіральнікі кампаніі “Праваабаронцы за свабодныя выбары” звярталіся ў АВК з просьбай дапусціць іх да назірання за працэдурай праверкі сапраўднасці подпісаў выбаршчыкаў у падпісных лістах. Большасці назіральнікаў (71%) адмовілі, аргументаваўшы наступным чынам: “праверка подпісаў з'яўляецца рабочым момантам працы АВК”; “назіральнікі маюць права прысутнічаць толькі на пасяджэннях камісіі, а праверка подпісаў праводзіцца не на пасяджэнні”, “прысутнасць назіральнікаў пры праверцы подпісаў не прадугледжана заканадаўствам”.

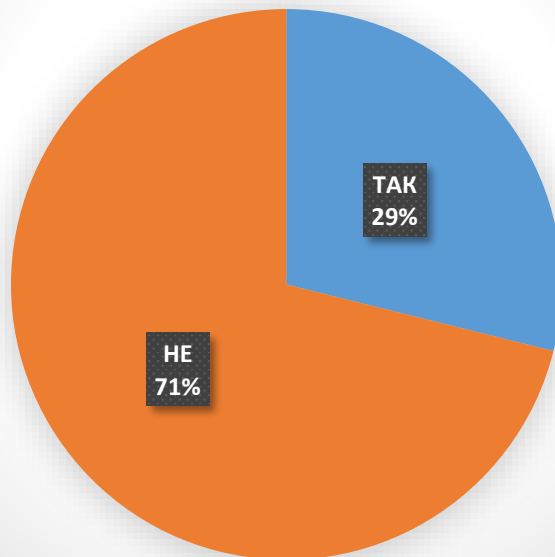
⁴ Больш падрабязна гл. на: <https://elections2019.spring96.org/be/news/94418>.

Некаторыя АВК (29% АВК з ліку тых, на якіх вялося назіранне) дапусцілі назіральнікаў да гэтай працэдуры. Так, АВК Мінскай-Заходняй выбарчай акругі № 102 дазволіла назіраць за праверкай подпісаў назіральніку кампаніі Аляксею Лойку. Але падчас работы члены камісіі абвінавацілі яго ва ўмяшальніцтве ў працэс праверкі подпісаў. Паводле ацэнкі Аляксея Лойкі, ён праходзіў непразрыста. Назіральніку забаранялі падыходзіць бліжэй да стала, дзе праходзіла праверка подпісаў.

Таксама дазволілі назіраць за праверкай подпісаў назіральнікам кампаніі ў АВК Баранавіцкай-Усходняй выбарчай акругі № 6, АВК Смаргонскай выбарчай акругі № 59, АВК Аршанскай-Дняпроўскай выбарчай акругі № 26, АВК Светлагорскай выбарчай акругі № 46, АВК Салігорскай Гарадской выбарчай акругі № 68, АВК Гомельскай-Прамысловай выбарчай акругі № 35, АВК Бабруйскай Сельскай выбарчай акругі № 80 і некаторых іншых. Аднак фармальны допуск назіральнікаў не стварыў большай празрыстасці працэдуры праверкі подпісаў, паколькі назіральнікі не мелі магчымасці бачыць усе аспекты дадзенай працэдуры.

АВК Магілёўскай-Цэнтральнай выбарчай акругі № 85 і АВК Магілёўскай-Сельскай выбарчай акругі № 88 таксама дазволілі назіраць за праверкай подпісаў, у той час як АВК Магілёўскай-Кастрычніцкай выбарчай акругі № 86 і АВК Магілёўскай-Прамысловай выбарчай акругі № 87 адмовілі назіральнікам у такой магчымасці. Гэта сведчыць пра адеутнасць адзіных падыходаў у працы АВК.

Ці маглі назіральнікі назіраць праверку подпісаў у АВК?

Па дадзеных назіральнікаў, праверка большасцю акруговых выбарчых камісій дадзеных аб кандыдатах, якія ўтрымліваюцца ў анкетах і дэкларацыях аб даходах і маёмасці, праходзіла непразрыста і негалосна. Працэдура адбору подпісаў для праверкі, а таксама сама праверка подпісаў выбаршчыкаў і дакументаў, неабходных для рэгістрацыі кандыдатамі ў дэпутаты, па-ранейшаму застаецца непразрыстай і дазваляе маніпуляваць у той ці іншы бок.

Вынікі рэгістрацыі кандыдатаў

Паводле дадзеных ЦВК⁵, з 703 асобаў, вылучаных кандыдатамі ў дэпутаты Палаты прадстаўнікоў, зарэгістравана 560. 12 заяваў аб рэгістрацыі былі адкліканыя. 131 чалавеку было адмоўлена ў рэгістрацыі, што складае каля 19% ад агульнай колькасці разгледжаных пакетаў дакументаў. У тым ліку адмоўлена ў рэгістрацыі 55 прадстаўнікам ПАГА “Рух “За Свабоду”, якія вылучыліся рашэннем канферэнцыі аб’яднання не ў адпаведнасці з Выбарчым кодэксам. Адмова ў рэгістрацыі прадстаўнікам Руху “За Свабоду”, якія вылучаліся такім шляхам, абгрунтоўвалася тым, што ў адпаведнасці з ч. 3 арт. 60 ВК вылучаць кандыдатаў маюць права толькі палітычныя партыі, працоўныя калектывы і грамадзяне шляхам збору подпісаў.

Год правядзення выбараў	Вылучана кандыдатаў	Адклікана заяў	Адмоўлена ў рэгістрацыі	Зарэгістравана	% адмоваў ⁶
2008	365	5	84	276	23,3%
2012	494	9	122	363	25,1%
2016	630	16	93	521	15,1%
2019	703	12	131	560	18,9% ⁷

Зарэгістравана 357 чалавек, якія вылучаліся палітычнымі партыямі, што складае 84% ад агульнай колькасці вылучаных (424), ці 64% ад агульнай колькасці зарэгістраваных.

Вынікі рэгістрацыі кандыдатамі ў дэпутаты вылучэнцаў палітычных партый наступныя:

Палітычная партыя	Колькасць вылучаных	Колькасць зарэгістраваных	% адмоваў у рэгістрацыі
Беларуская партыя “Зялёныя”	7	4	43%
Беларуская партыя левых “Справядлівы свет”	33	27	18%
Беларуская патрыятычная партыя	16	10	37%
Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада)	41	30	22%

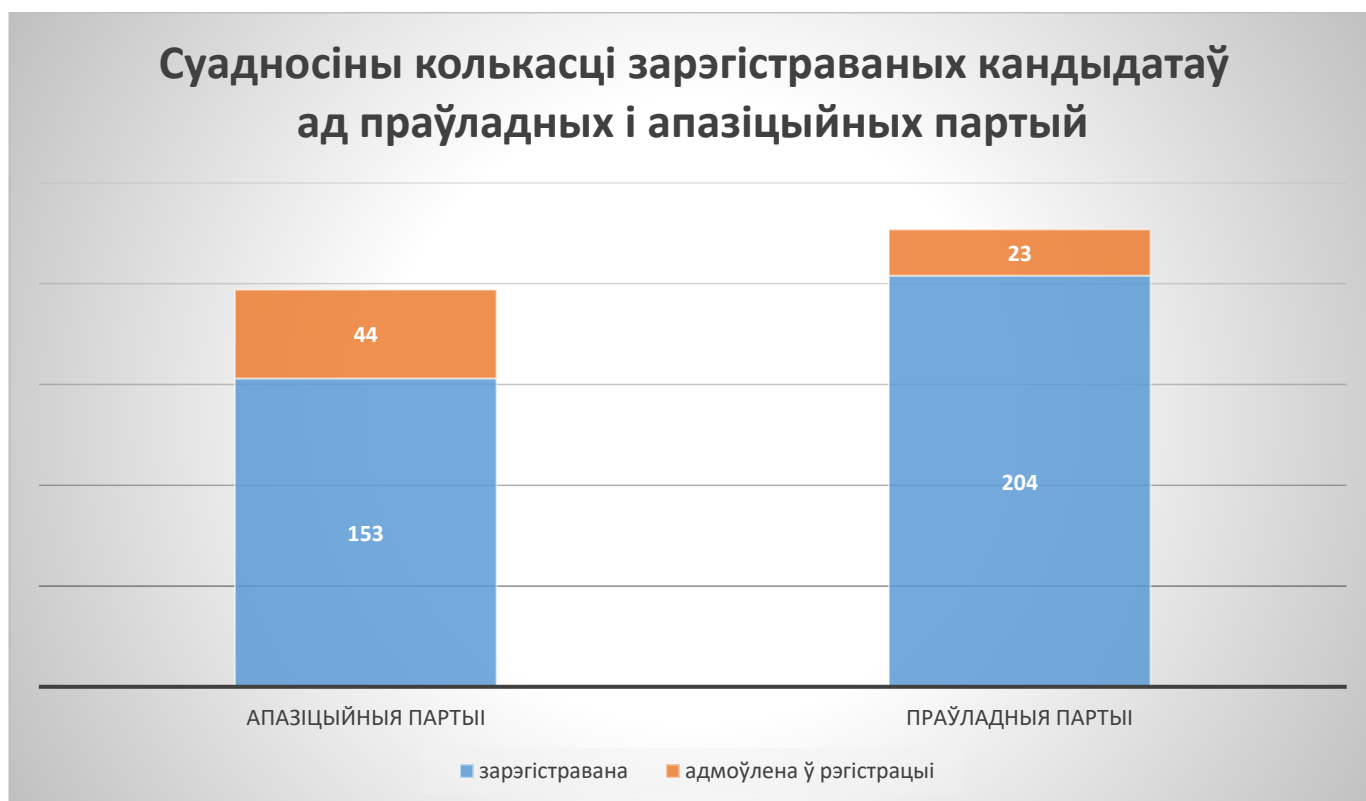
⁵ Па стане на 18 кастрычніка. Даступна на: <http://rec.gov.by/sites/default/files/pdf/2019/stat13.pdf>

⁶ Ад агульнай колькасці вылучаных без тых, хто адклікаў заявы аб рэгістрацыі.

⁷ З улікам адмоваў у рэгістрацыі кандыдатам, вылучаных грамадскім аб’яднаннем “Рух “За Свабоду”, які згодна з арт. 60 ВК не мае права вылучаць кандыдатаў у дэпутаты.

Беларуская сацыяльна-спартыўная партыя	1	1	0
Камуністычная партыя Беларусі	54	50	7%
Ліберальна-дэмакратычная партыя	107	98	8%
Аб'яднаная грамадзянская партыя	56	47	16%
Партыя “Беларуская сацыял-дэмакратычная Грамада”	22	14	36%
Партыя БНФ	38	31	18%
Рэспубліканская партыя	6	5	16%
Рэспубліканская партыя працы і справядлівасці	43	40	7%

Такім чынам, працэнт адмоваў у рэгістрацыі прадстаўнікам, вылучаным апазіцыйнымі партыямі, больш, чым праўладным партыйным вылучэнцам. Так, кандыдатамі ў дэпутаты зарэгістравана 153 вылучэнца ад апазіцыйных партый з 197 вылучаных, ці 77,7% ад агульнай колькасці вылучаных апазіцыйнымі партыямі (на выбарах 2016 г. – зарэгістравана 85%). У той жа час зарэгістравана 204 вылучэнца ад праўладных партый з 227 вылучаных, ці 90% ад агульнай колькасці вылучаных праўладнымі партыямі (на выбарах 2016 г. – 86%).

На фоне непразрыстай працэдуры праверкі подпісаў выклікае заклапочанасць вялікая колькасць адмоваў у рэгістрацыі кандыдатамі ў дэпутаты апазіцыйным актывістам, якія вылучаліся шляхам збору подпісаў. Аналіз некаторых адмоваў сведчыць аб магчымым злоўжыванні з боку выбарчых камісіяў пры правядзенні працэдуры праверкі дакументаў, якое магло мець мэтай недапушчэнне вядомых апазіцыйных лідараў да працягу іх удзелу ў выбарчай кампаніі.

Усяго кандыдатамі ў дэпутаты сталі 367 сябраў палітычных партый, ці 65,5% ад агульнай колькасці ўсіх зарэгістраваных, бо некаторыя з іх вылучалісь толькі шляхам збору подпісаў, а не праз з'езды. Больш за ўсё сярод зарэгістраваных кандыдатаў у дэпутаты прадстаўнікоў Ліберальна-дэмакратычнай партыі Беларусі – 98 чалавек, ці 17,5% з агульнай колькасці зарэгістраваных, Камуністычнай партыі Беларусі – 57 (10,2%), Аб'яднанай грамадзянскай партыі – 47 (8,4%).

Кандыдатамі вылучаліся 34 дзеючых дэпутата Палаты прадстаўнікоў, а таксама 69 дэпутатаў мясцовых Саветаў дэпутатаў. Амаль усе яны былі зарэгістраваныя: 32 з 34 дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў, ці 94% ад агульнай колькасці вылучаных; 66 з 69 дэпутатаў мясцовых Саветаў дэпутатаў (95%).

Варта адзначыць, што сярод дзеючых дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў не былі зарэгістраваныя толькі Ганна Канапацкая і Алена Анісім, якія не з'яўляліся праўладнымі.

Доля жанчын сярод зарэгістраваных кандыдатаў складае 27%, што на 2% больш, чым падчас выбараў 2016 г.